

SAMTÖK
ATVINNULÍFSINS

SAMTÖK
FERÐAPJÓNUSTUNNAR

SVP

Samtök
verslunar og
þjónustu

Samgöngu- og sveitastjórnaráðuneytið
Samgöngu- og fjarskiptamál
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík
srn@srn.is

Reykjavík, 14. september 2020

Efni: Áform um frumvarp til laga um breytingar á hafnalögum

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda frá 21. ágúst sl. þar sem greint er frá áformum um frumvarp til laga um breytingar á hafnalögum

Samtök atvinnulífsins – SA, Samtök ferðapjónustunnar – SAF og SVP – Samtök verslunar og þjónustu hafa yfirfarið áformaskjalið (hér eftir sameiginlega nefnd *samtökin*). Samkvæmt orðum þess er annars vegar ætlunin að innleiða tiltekin ákvæði reglugerðar (ESB) 2017/352 um að setja ramma um veitingu hafnarþjónustu og um sameiginlegar reglur um gagnsæi í fjármálum fyrir hafnir og hins vegar að breyta 17. gr. laganna í þeim tilgangi að skýra heimildir hafna til að taka gjald fyrir þjónustu við fiskeldisstarfsemi.

Samtökin fagna þeim vilja sem stjórnvöld sína við að gera lög og reglur tengd sjósókn á ýmsum sviðum einfaldari en vilja taka fram að þau leggja mikla áherslu á að öryggi sjófarenda sé tryggt. Hafnir eru fyrsti og síðasti viðkomustaðar sjófarenda í sjóferðum og er mikilvægt mannvirkin séu sniðin að þörfum þeirra sem hafnirnar sækja hvort sem um fyrirtæki eða einstaklinga er að ræða.

Samtökin fagna því sérstaklega að áformað sé að auka gagnsæi við ákvarðanatöku um gjalddöku hafna. Í þessu samhengi er rétt að taka fram að fulltrúar samtakanna hafa eytt töluverðum tíma í að afla upplýsinga um tekjur og kostnað hafna vegna farþegaskipa. Í þeim efnum hafa samtökin ekki haft erindi sem erfiði. Þannig hafa margar hafnir bæði verið afar tregar við að upplýsa um niðurbrot tekna og gjalda eftir tegund hafnarþjónustu. Af þeim sökum hefur samtökunum reynst ófært að ganga úr skugga um að fjárhæðir gjalda endurspegli veitta þjónustu. Virðist ákvæði lokamálsgreinar 17. gr. hafnalaga hafa boðið höfnunum upp á að ganga mjög skammt í því efni að halda kostnaði sundurgreindum. Ekkert gagnsæi hefur þannig ríkt um gjalddökuna enda er engin leið að ganga úr skugga um hvort rétt sé að henni staðið nema kostnaðarupplýsingar liggi fyrir. Í framangreindu ljósi fagna samtökin ráðgerðum áformum um að hafnir skuli eiga samráð við notendur um álagningu gjalda.

Af umfjöllun í kafla 2.a í áformaskjalinu verður ráðið að ákvæði reglugerðar (ESB) 2017/352 nái einvörðungu til nokkurra tilgreindra hafna. Í huga samtakanna er þar með hætt við að kröfur um aukið gagnsæi um forsendur gjalddöku verði afmarkað með of þröngum hætti. Í samhengi við framangreint verða samtökin að fara fram á að það verði tryggt að gagnsæi ríki um gjaldforsendur allra hafna þannig að notendum hafna verði með raunhæfum hætti gert fært að bera saman fjárhæðir hafnargjalda og þann kostnað sem að baki þeim stendur. Er það tilfinning samtakanna að mögulega gæti það verið höfnunum til hagsbóta ef ráðuneytið mundi gefa út leiðbeiningar eða stjórnvaldsfyrirmæli um hvernig skipta skuli kostnaði niður á þjónustubætti, þ. á m. sameiginlegum kostnaði.

Til áréttingar telja samtökin við hæfi að taka upp umfjöllun sem kemur fram á bls. 52 í ársskýrslu umboðsmanns Alþingis 2019:

Ég tek af þessu tilefni fram að eitt þeirra atriða sem ég hef til skoðunar vegna þessara kvartana og ábendinga sem mér hafa borist, og þá í tengslum við umrætt frumkvæðismál, er að skoða nánar þróun sem ég tel mig merkja í útfærslu löggjafans, og síðan stjórnvalda, á almennum reglum um þjónustugjöld og þá hvaða kostnað megi fella undir gjaldtökuheimildir i þjónustugjaldaheimildum. Þess hefur t.d. gætt í auknum mæli af hálfu löggjafans að orða það með almennum og opnum hætti hvað geti fallið undir gjaldtökuheimildina, svo sem að upphæð gjalds skuli taka mið af kostnaði við þjónustu og framkvæmd einstakra verkefna og byggt skuli á rekstraráætlun. Síðan er gjarnan tekið fram að gjaldið megi ekki vera hærra en sá kostnaður. Í þessu sambandi vakna ekki bara spurningar um hvaða kostnaður geti í raun fallið undir þjónustugjaldaheimildina heldur líka hvaða möguleika þeir sem gert er að greiða þjónustugjaldið hafa til að leggja mat á það hvernig kostnaður við þá „þjónustu“ sem þeir eru í raun að fá/greiða fyrir er fundinn og hvernig hann samrýmist gjaldtökuheimildinni.

Samtökin benda á mikilvægi þess að ráðgerð breyting á hafnalögum geri skýra kröfu um upplýsingaskildu hafna gagnvart notendum. Umræddar upplýsingar verða að bera með sér ítarlegt niðurbrot á tekjum hafna þannig að notendur sjái vel hvað greitt er fyrir með gjöldum til hafna.

Samtökin vilja samhliða fyrrgreindum ábendingum koma á framfæri ósk um að eiga samráð við samgönguráðuneytið við gerð laganna.

Samtökin áskilja sér rétt að koma með frekari ábendingar á síðari stigum.

Virðingarfyllst,

f.h. SAF – Samtaka atvinnulífsins

Pétur Reimarson

f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Gunnar Valur Sveinsson

f.h. Samtaka verslunar og þjónustu

Benedikt S. Benediktsson